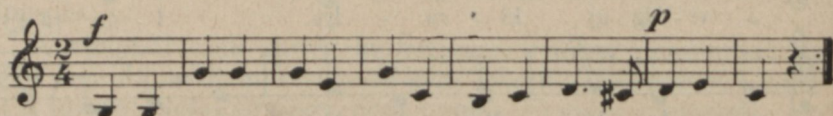

Bujj oda.
 Hogy anya ne csipjen meg.
 Ugy sajnállak, hogy csak a —
 Hogy csak a —
 Májad-zuzád eszem meg.

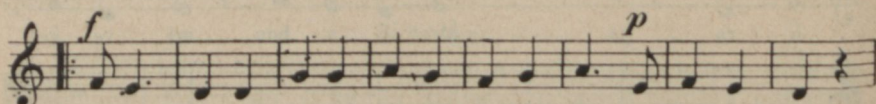
Disznótör

Szövegét írta: Bodor Aladár.

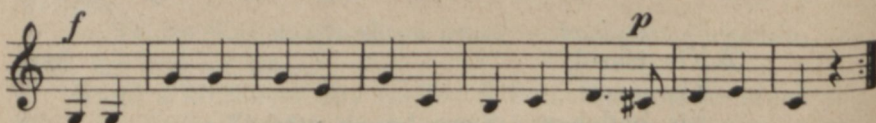
Népdal.

1 Szomszéd ba-esi ud-va - ra-ban si - ra - lom. de si - ra - lom.
 Ő - lik szegény szőlke ko-cát. úgy ha - lom de úgy ha - lom.

Se-git - ség-re kéz-zel. láb-bal ha-mar hát. de ha-mar hát.

Sül a kol-bász. tart-sa ki - ki a mar - kát. de a mar - kát!

2. Befült már a nagy kemence szalmával, de szalmával,
 Belévetnek hét kenyeret lapáttal, de lapáttal.
 Hét kenyeret, meg egy cipót egyvégbe, de egyvégbe,
 Sej, csak az én kis vakarcsom nem fért be, de nem fért bel

A Balaton télen

Mi történik akkor, ha vihar, ha vész keresi fel a Balaton jegén a halandót? Mi különbség van a csöndes éj és a fürgeteges éj között?

Száz esztendővel ezelőtt, 1828 körül, tizennyolc alsóórsi halász kora hajnalban bement a jégre halászni. Tizenkilencnek kellett volna lenni, de egyik valami ok miatt otthon maradt. Tizenkilenc emberből állott akkor egy bokor halász.

Karácsony szombatja volt. Szerencsét kerestek. Délre kijöttek volna a jégről, délután még bevitték volna a fogott halat Veszprémbe. Veszprém nem messze van. A nagy karácsonyestét még otthon ülték volna meg szeretteik körében, jó meleg szobában, új bor mellett, puha kalács mellett.

Elolvasták volna a Szentírásból Urunk, Üdvöztönk, Jé-

zus Krisztus születésének szent történetét; el is énekelték volna az Isten dicséretéről szóló szent éneket, s azután átengedték volna magukat annak a kegyes örömmek és vidámságnak, mely megtölti a sziveket azon a napon, amelyen a világ Megváltója született. Így cselekedtek volna, ahogy illet akkor s illenék ma is szegény jámbor emberekhez.

A víz már december közepén beállott. Teljes szélcsendben állott be, s még hó se, még dér se szitálta be a fényes jeget. Mozdulatlan jég borítá az óriási sík mezőt. Határtalan tükör, melyben nappal a nap, éjjel a hold és a csillagok sugaras jókedvvel nézegették magukat. Vihar még nem csattogott, köd még nem szállongott a beállás óta. Középről, távolról fénylett a jég. Vastag még nem volt, de az embert megbirta már. Sőt az előző napon már kocsit is láttak rajta Somogyból, Siófok tájáról. Jól tudja azt a halászember, mikor mehet a jégre.

Karácsony szombatjának hajnalán is tiszta volt az ég, s bár enyhébbre fordult az idő, nem volt aggodalomra semmi ok. Egy-kétnapi enyhe időt észre sem vesz a Balaton jege.

A tizenyolc halászból öt-hat volt élemedett, egy-kettő középidejű, a többi fiatal husz év alatti legény. Kerítőhálójuk kisebb fajta volt. Nem is akartak bemenni a tó közepéig, csak úgy a mámai fehér partok irányában akartak egy kerítést vállalni. A lékelés, a hálóeresztés meg is történt rendszeren, békességben. Mikor bevégezték úgy napkölte után, mind-egyik huzott egyet a kulacsból s reggelire ropogtatták a tarisznyában hozott sós pogácsát.

Tizenegy óra táiban akartak hozzáfogni a huzáshoz. Akkorra Somogy felől, Köröshegy irányában, a „rohadt sarok” felől beborul az ég. Sötét-szürke szennyes felhők kezdtek tornyosulni s jöttek előre irtóztató gvorsasággal. Egy perc alatt fölöttük volt. Másik perc alatt körülvette őket a napsugártalan nappali szürke sötétség.

Megjött a vész.

Balatonparti ember vésznek nevezi a vihart. Eltalálta jól. Akit a vihar a vizen vagy a jégen talál, azt már a vész találja meg. Isten legven ahhoz irgalmas, kegyelmes!

Az északról, a Bakony felől jövő vihart eleve megérzi az alsóörsi halász, ritkán jöhet rá orozva. Somogy felől nagynéha jön a vész, annak hamisságát még jól ki nem tapasztalta.

Megjött a vész!

Zugva, bömbölve, sivítva nyargalt előre a vihar, mint a nekivadult ménes a pusztán. A mesgyétlen jégen, a határtalan sikon nem volt akadálya, s első rohamára abba kellett hagyni a hálózást. Szemközt vele meg nem állhatott senki. Havas esőt hozott magával, s mintha sulyos ököllel csapkodott volna az emberek szemébe és arcába, dacolni vele nem

lehetett. Hátat fordított neki mindenki; halat, hálót s szerszámot otthagya, előre hajtott fejjel menekült előle a part felé.

A menekülők egyszerre csak borzasztó csattogást hallanak maguk mögött. A vihar sulya alatt megrokkant a jégmező, s darabokra szakadozott a jég. A nekibőszült szélvész fölverte a hullámokat s kergette maga előtt a széttördelt jégtáblákat. Imitt-amott torlaszokat emelt, másutt még épenmaradt egész jégteleket hajtott előre. Szegény alsóörsi halászoknak még imádkozni, még Istenhez fohászzkodni sem maradt idejük.

Tíz halász csakhamar eltűnt. Jég eltemette, hullám elnyelte, vihar elsodorta; ki tudná azt? Mikor szép kikeletkor, enyhe tavaszi napon a tíz halász holttestét megtalálták a gamászai tiszta homokon, egyik se tudta elmondani, hogyan esett hirtelen jött szomorú halála.

Nyolc halász véletlenül, öntudatlanul egy nagyobb jégmezőre menekült. Ezt a mezőt nem törte össze a vihar, hanem hajtotta maga előtt éppen hazafelé. Alsóörs felé, annak a foknak irányában, mely a falu alatt bekönyököl a Balatonba. Akkor pusztá domb, ma diszes nyaralók, szőlők, gyümölcsösök telepe. Ha a viharban lesz kis szívósság, ha utközben mást nem gondol, ha rossz indulata erőt nem vesz rajta, akkor a nyolc ember megmenekül. Három öreg, öt fiatal. A jégmező partjain forr, habzik, zuhog a hullám tajtéka, s torlódnak a jégdarabok köröskörül, maga a jégmező csöndesen uszik előre. Csak a vihar táncol rajta, csak nyolc halálra szánt ember imádkozik rajta.

Fönt a fokon, a domb tetején száz ember, asszony, gyermek, rokon, jóbarát áll, néz, vár, int, kezeit fölemeli, zokog, jajgat, imádkozik azok fölött, akik már csöndesen nyugosznak a vizek mélyén és azok fölött, akiket feléjük hajt a jégmező.

Minden hiába!

Alsóörs fönt a magaslaton fekszik, jó ezerölnyire vagy messzebbre a víz partjáról. Mikor meglátták az emberek, hogy Somogy felől beborul a látóhatár, s gyorsan tör előre a vihar, keserű jajkiáltásban tört ki a nép aggodalma. Mi lesz azokból kik kimentek a jégre?

Higgadt emberek csititgatták a zokogókat. Jó az Isten! segíteni! segíteni!

Rögtön összeszedtek minden csáklyát, minden hosszú köteleket, s ki gyalog, ki kocsin siettek le a partra. Csónakot, lélek-vesztőt leakasztottak láncáról, s erős, bátor ifjak, viharbíró férfiak vaskézzel, kemény aggyal siettek megkísérteni, be lehet-e menni a veszendő lelkekért?

Lehetetlen.

Ott volt már a vihar. Összetört jégen halandó meg nem állhat. Jégtorlaszon csónak előre nem mehet. Minden hiába.

De jött a nyolc halász a jégmezőn. Mindig közelebb,

mindig közelebb. Jól látták, hogy nyolcan vannak: — jól tudták, hogy tizennyolcan voltak. Ki az a nyolc? Fölsimerni nem lehetett.

— Az én apám!

— Az én fiam!

— Az én testvérem!

Apák, anyák, testvérek; mind fölkeresték a magukét. A vihar, a hó, a szürkület, a távolság, a remény, az Isten irgalmában való hit minden szerető szívnek a magáét mutatta meg.

Az öreg lelkész arcán lecsordult két nehéz könnycsepp. Nem szólt, csak suttogott. Imára kulcsolt két kezére nézett.

— Boldogtalan hiveim, ők nyolcan vannak és ti mind a tizennyolcat látjátok! Istennek kegyelme vigasztaljon meg benneteket!

Minden elmuló perc azt mutatta, hogy Istennek kegyelme lesz azokkal, akik még élnek a vizeken. A jégmező már közelgett a nádas felé, alig volt távolabb két puskalövésnyinél. Már lelkendezve remélte mindenki, hogy az ő szerelmese megszabadul.

Minden hiába.

Egy szempillantás, megszűnt a somogyi szél. Szélcsend támadott. A hullám még tajtékzott, de a jégmező már-már mozdulatlan maradt. A másik szempillantásban megeredt a bakonyi szél. Először lassan, azután erősebben. Az emberek ott a fokon csak azt vették észre, hogy a jégmező visszafordul s megy a Balaton közepe felé.

Mindenható Isten, — mi történik most már?

Egy szivszaggató jajkiáltás harsogott az ég felé. A bakonyi szél ennek hangját vitte el azokhoz, akik elmulásuk felé siettek.

De ötölük nem sirás, nem jajgatás hangja jött vissza a szárazföld felé.

Négy óra volt már délután. A nap lenyugodott. A sötét felhők feketévé tették az alkonyatot. Se hold, se csillagfény. Lassanként elkezdett esni az ónos eső. Jéggé, kéreggé fagyott a ruha mindenkin.

A nyolc ember, míg menekülését látta, míg a parton levő szeretteit látta, néma volt. Csak szívük beszélt. De amikor el-tűnt előlük a part, elveszett előlük szeretteik arca, s elveszett a menekülés minden reménye, megnyitott szívük is, ajkuk is.

A parton állókhoz egyszer csak szent ének hangjait hozta a távol és a sötétség. A temetőbe menők szent dalait énekelte nyolc tiszta, erős férfihang.

Néhányszor még előtört a hang az éjtszakából, a mesz-

szeségből, a hóviharból. De mintha egyre kevesebben énekeltek volna!

Végül pedig már csak a szél zugott, csak a jég harsogott...

(Eötvös Károly).

A veréb

Havas eső veri,	Ha szórtok a óra
Fagyos szél cibálja,	Morzsát, magot neki,
Fel-felborzolódik	Parányi kis szívét
Tépett toll-ruhája.	Az öröm megteli.
Éhesen didereg	Tündöklő, kis szeme
Jeges tetők felett...	Oly hálásan nevet...
Szánjátok gyerekek	Szeressétek szegény,
Szegény kis verebet!	Bohó kis verebet!

Déli verőfénybe
 Ő is elmehetne,
 Terített asztalnál
 Ő is tekelhetne...
 De inkább nyomorog
 Itt, ahol született...
 Példának vegyétek
 Szegény kis verebet.

Móra Ferenc.

